

Yeni Koronavirüs Salgını

Doç.Dr.Oktay Büyükaşık

TBB SYDF Danışman Hekimi

TBB İşyeri Hekimi

- Virüsün adı 2019-nCoV' dur.
- Hastalığın adı ise COVID-19' dur.
- Bu virüs Koronavirüs ailesinin bir üyesidir. Kuluçka süresi 14 gündür. Diğer üyeler:
- Orta Doğu Solunum Sendromu (MERS – CoV)
- Ağır Akut Solunum Sendromu (Severe Acute Respiratory Syndrome, SARS-CoV)
- SARS-CoV'un misk kedilerinden, MERS-CoV'un ise tek hörgüçlü develerden insanlara bulaştığı ortaya çıkmıştır.
- Covid-19'un bulaşma kaynağı net değildir. Yarasa? Yılan?? Biyolojik Silah???

- **Çin bugün (13.03.2020) Covid-19 nedeniyle ölen 103 vakanın otopsi sonuçlarını açıkladı:**
- **103 vakada mutasyon saptanmış**
- **103 vakanın 101'inde 2 alt tip belirlenmiş:**
- **% 70 vakada L tipi (insandan insana bulaşan tip)**
- **% 30 vakada S tipi (yarasadan insana bulaşan) saptanmış**

- **Koronavirüs'lerin insanlarda dolaşımda olan görece masum sayılan daha bir çok alt tipleri vardır (HCoV-229E, HCoV-OC43, HCoV-NL63 ve HKU1-CoV).**
- **Bunlar çoğunlukla soğuk algınlığına sebep olan virüslerdir.**
- **Çoğumuz bu tür enfeksiyonlar geçirmiş durumdayız...**
- **SARS-CoV ise 21. Yüzyılın ilk uluslararası sağlık acil durumu olarak 2003 yılında, daha önceden bilinmeyen bir virüs halinde ortaya çıkmış ve yüzlerce insanın hayatını kaybetmesine neden olmuştur.**

- 10 yıl sonra ise (Eylül 2012'de) daha önce insan ya da hayvanlarda varlığı gösterilmemiş olan MERS-CoV (Middle East Respiratory Syndrome Coronavirus) ilk defa insanlarda Suudi Arabistan'da tanımlandı.
- Daha sonra aslında ilk vakaların Nisan 2012'de Ürdün Zarqa'daki bir hastanede görüldüğü ortaya çıkmıştır.

- 31 Aralık 2019'da ise DSÖ Çin Ülke Ofisi, Çin'in Hubei eyaletinin Vuhan şehrinde etiyolojisi bilinmeyen pnömoni (zatürre) vakalarını bildirmiştir.
- 7 Ocak 2020'de etken yine daha önce insanlarda tespit edilmemiş yeni bir koronavirüs (2019-nCoV) olarak tanımlanmıştır.
- Daha sonra 2019-nCoV hastalığının adı COVID-19 olarak kabul edilmiştir.

Endemi, Epidemi ve Pandemi nedir?

- Salgın çok küçük alanda, lokal bölgede insan grupları arasında yayılırsa bunun adı endemidir.
- Çin'de başladığında ilk başladığında endemi, eyalete bulaştığında epidemi olmuştur.
- Tüm dünyaya yayıldığında bunu artık pandemi olarak tanımlarız.
- Yani küçük, orta, büyük olma hali. Dünya Sağlık Örgütü, artık bu salgın dünyada her yere buluşabilir anlamında

- **WHO (Dünya Sağlık Örgütü) tanımlamasına göre bir pandemi ancak aşağıdaki Üç koşulu sağladığında başlamış sayılır:**
- **Nüfusun daha önce maruz kalmadığı bir hastalığın ortaya çıkışı,**
- **Hastalığa sebep olan etmenin insanlara bulaşması ve tehlikeli bir hastalığa yol açması**
- **Hastalık etmeninin insanlar arasında kolayca ve devamlı olarak yayılması**

- Bir hastalık veya tıbbi durum sadece yaygın olması ve çok sayıda insanın ölümüne yol açması nedeniyle pandemi olarak nitelendirilemez, aynı zamanda bulaşıcı olması gereklidir.
- Örneğin, kanser, insanlarda çok sayıda ölüme sebep olan bir hastalık olmasına rağmen bulaşıcı olmadığı için pandemi olarak adlandırılmamaktadır

- Dünya sağlık örgütü Covid-19 enfeksiyonunu 11.03.2020 tarihi itibariyle pandemi olarak kabul etmiştir.
- 6 kıta ve 80 civarı ülkede görülmüştür.
- Bugün itibariyle toplam hasta sayısı 120.000, ölen kişi sayısı 4.200 civarındadır.
- Önümüzdeki süreçte dünya nüfusunun yaklaşık %40 ile % 70'inin bu virüsle enfekte olacağı tahmin edilmektedir.

Bulaşma yolları

- Covid-19 virüslerinin insandan insana bulaşması, genellikle sağlıklı bir insanın enfekte bir insanın vücut salgılarıyla teması veya vücut salgılarıyla bulaşmış yüzeylere temas etmesi sonucu olmaktadır.
- Hasta insanların öksürmesi, hapşırması sonucu ortaya saçılan damlacıklarla veya hastaların temas ettiği yüzeylerden göz, ağız, burun mukozası ve el sıkışma yoluyla bulaşır.
- Koronavirüsler genel olarak aslında dış ortamda pek fazla dayanıklılığı olmayan virüslerdir.
- Hayvanlara ise henüz bulaşmadığı düşünülmektedir.

Virüs hangi ortamda ne kadar süre canlı kalabilir?

- Havada 3 saat (damlacık bulaşma yolu)
- Bakır yüzeylerde 3 saat
- Kumaşlarda 9 saat
- Karton yüzeylerde 24 saat
- Çelik yüzeylerde 48 saat
- Plastik yüzeylerde 72 saat
- Ellerde ise 10 dakika civarında canlı kalır.
- Virüsün 26-27 santigrad derece ortam sıcaklığının üzerinde ise etkisinin azaldığı düşünülmekte...

Covid-19 Enfeksiyon belirtileri

- Boğaz ağrısı
- Burun akıntısı
- 39 santigrad derece ve üzeri ateş
- Kuru öksürük
- Bazen ishal, Karın ağrısı
- Baş ağrısı,
- Bazen denge problemleri

Kesin tanı

Covid-19'da Kesin Tanı

- Kan testlerinde virüsün saptanmasıyla konur.
- **Hastalığın seyri;**
- Hastanın yaşına,
- Genel sağlık performansına,
- Diyabet, bağışıklık sisteminde yetmezlik veya KOAH, Kalp yetmezliği gibi yandaş hastalıkların olup olmamasına göre değişmektedir.

Korunma yöntemleri

- Kalabalık yerlere mümkün olduğunca gidilmemesi
- Öpüşme, sarılma ve tokalaşmanın azaltılması
- Hasta olduğu düşünülen insanlarla araya en az 1 metre mesafe bırakılması
- Sık el yıkanması ve yıkama süresinin en az 20-30 saniye olması,
- Cepte taşınabilir küçük alkol şişeleriyle, alkol bazlı dezenfektanlarla veya kolonyayla ara sıra ellerin dezenfekte edilmesi,

- Tüm yüzeylerin alkol bazlı dezenfektanlarla (klorheksidin v.b) veya alkolle temizlenmesi ve,
- Kıyafetlerin sık yıkanması veya en az iki saat süreyle güneşe maruz bırakılması korunma için yeterli olabilir...

- Dondurma gibi soğuk içecek ve yiyeceklerden uzak durulması
- Ilık ve sıcak içeceklerin tüketilmesi
- Tuzlu su ile günde iki üç kez gargara yapmak boğaza yerleşmiş olan virüsün alt solunum yollarına geçmesine engel olabilir.

Maske Kullanımı

- **Virüs 400-500 mikrohücre çapında yani boyutları büyük bir virüstür. Her türlü maske virüs filtrasyonu için yeterlidir.**
- **Virüs havadan daha çok yere yerleşir. Ellerin yüzeylere temasıyla bulaşma olur.**
- **Bu yüzden;**
- **Hasta veya şüpheli virüs enfeksiyonu olan kişilerin virüsü yaymaması için maske takması şarttır.**
- **Sağlıklı insanların ise salgının yayılması durumunda kalabalık yerlerde ve sokaklarda gezerken maske takması şarttır.**

Covid-19 Tedavisi

- **İnfluenza veya suçiçeği gibi virüslerde etkili olan antiviral ilaçlar bu virüse etkili değildir.**
- **Tek çözüm aşı üretilmesidir.**
- **Aşı sürecinin tamamlanması ise aylar ve yılları bulabilir**
- **Solunum sıkıntısı, Kalp ve böbrek sorunları gibi durumlarda hastane yatışları ve serum, ilaç ve bazen antibiyotik tedavileriyle destek tedavileri yapılmalıdır.**

Covid-19'da ortalama ölüm oranları

	%
• >80 yaş	14,8
• 70-79	8
• 60-69	3,6
• 50-59	1,3
• 40-49	0,4
• 10-39	0,2
• 0-9 yaş	-

Özet

- Covid-19, Domuz gribi virüsünün (H1N1-Influenza) aksine bulaşıcılığı çok daha yüksek ancak öldürücülüğü daha düşük bir virüstür
- Bu salgın mutlaka ciddiye alınmalıdır, ancak;
- Panik yapılmamalı ve havaların ısınacağı iki aylık süre için önerilen kurallara mutlaka uyulmalıdır
- Ülkede hastalığın yayılma olasılığının arttığı düşünüldüğü zaman yüksek risk oluşturan okul ve kamu işyerlerinin, ibadethanelerin ve AVM'lerin 14 gün süreyle tatil edilmesi/kapatılması salgının kontrol altına alınmasında faydalı olabilir...

Ek olarak...

- **En az 7 bölgeye daha 2019-nCoV tanısını hızlı ve güvenilir bir şekilde koyabilen merkezlerin acilen açılması...**
- **Her şehirde enfekte hastaların tedavi edileceği diğer hastanelerden ayrı bir lokasyonda en az bir hastane yapılması...**

Son Söz

- Sağlık ve eğitim hakkı temel bir insan hakkıdır.
- Tüm küresel viral salgınlarda merkezi planlaması olmayan ve sağlık hizmetini piyasanın insafına terk eden ülkeler hem sosyoekonomik hem de psikolojik olarak çökmeye mahkûmdur.
- Ülkemizde ve tüm dünyada tüm sağlık hizmetinin nitelikli, eşit, ücretsiz ve ulaşılabilir olması dileğiyle...

- Beni dinlediđiniz için teŝekkür ederim...